

Libra tscherna dal domicil per tuts: Bainvegni en ina societad solidarara!

Principis per ina nova politica da migraziun ord perspectiva biblica teologica

■ (cp) Mintga di bandunan millis da dunnas, umens ed uffants or da blers motivs differents lur intschess tradi- zional. Bliers èn sfurzads da far diever da vias fitg privlusas sco il passagi sur la Mar mediterrana. Sa domiciliar en in nov lieu signifitga ina gronda sfi- da per els sez, dentant er per lur famiglias ed amis, per las societads ch'els bandunan e per quellas en las qualas els sa chattan da nov. Tar quel- las societads tutgan er las baselgias là e qua.

La discussiun publica davart fugia e migraziun capita er en Svizra en ils ultims onns vi pli da tschella vart da principis etics. Las restricziuns en la legisla- zion da migraziun e d'asil surpasan principis giuridics fundamentals. Igl è ur'e temp che las baselgias svizas che prestan gia blera lavur sin il champ da la migraziun coordineschan lur sforzs e s'expriman cun ina vusch e cler e net a la politica da migraziun. Ellas as vesan sfurzadas da protestar rigurusamain e da sutta- metter atgnas propostas. Da far quai las renda capavlas il fundament biblic al qual ellas sa refereschan. Solu- zions perfergas n'han er ellas betg. Ma en collavuraziun cun auters pon ellas manar a midaments.

La grupp independenta Kirche- NordSüdUntenLinks formulescha cun questa charta principis e numna dretgs fundamentals ch'ella propona sco basa per ina nova politica da migraziun da las baselgias. La finamira da quella nova poli- tica da migraziun è da laschar migrar umans en dignitad e da beneventar els en il pajais da destinaziun.

KircheNordSüdUntenLinks è ina rait ecumenica da dunnas ed umens en Svizra. Els èn activs en moviments so- cials sco er en las baselgias. Els èn per- suas che las tradiziuns biblicas possian anc adina servir sco raquints fundamen- tals e sco basa per midar las relaziuns. Perquai als è impurtanta la collavura- zion cun gruppas ed organisaziuns reli- giusas e na religiusas en nosa Svizra multiculturala che s'engaschan per mi- ras sumegliantas. KircheNordSüdUn- tenLinks envida las baselgias – lur sin- guls commembers, gruppas ed organisa- zions ecclesiasticas sco lur uffizis sin tut ils levels – da gidar a purtar questa char- ta da migraziun. D'autra vart sa drizza la charta cun sias propostas politicas da rinforzar ils dretgs fundamentals a l'en- tir public interessà.

Trais principis per ina nova politica da migraziun

1. Tut ils umans èn eguals

Stadis ed organisaziuns statalas gradue- schan umans en categorias fitg differen- tas. Sche quai sa tracta da migraziun giogan categorisaziuns ina rolla deci- siva. Utilitad economica, «vischinanza culturala», derivanza, classa, um u dun- na, religiun u simplamain rassissem deci- dan sur dad inclusiu u exclusiu. Or da vista biblica teologica na pon ins betg acceptar talas classificaziuns. Al cuntra- ri, sco basa dal dretg da migraziun e da la convivenza cun migrants èsi da far va- lair oravant tut il princip da l'egualitad da tut ils umans. Quel ha sias ragischs en la critica biblica envers pussanzas ed en la dignitad che vegn attribuida a mintg'uman. En maniera autocritica èsi da confessar che er las baselgias na de- van betg adina l'impurtanza necessaria a quest princip e ch'ellas èn sa fatgas conculpaivlas a l'exclusiu e la discrimi- naziun d'umans.

2. La justia maina

L'engaschament concret per medems dretgs per tuts ha per mira structur- as ed instituziuns da la solidaritad. Per-

Fugitivs sin lur viadi privlus sin la mar.

FOTOS KEYSTONE

quai fa basegn – surtut sin il champ da l'economia – ina politica che applitges- cha la mesira da la justia. Migraziun vegn tranter auter er causà d'ina politi- ca d'economia e da commerzi chapita- listica, d'exports d'armas e d'in stil da viver betg durabel che destruescha las basas da viver empè da las mantegnair. La dispa da davart tge che saja vairamain giusta è gist er en vista da la migraziun da manar cun auta vusch. Surtut èsi da sbittar la tesa neoliberala, tenor la qua- la ch'i n'exista insumma nagina gius- tia. En la tradiziun biblica è justia in fil cotschen. Perquai che justia pussi- bilescha vita e garantesch la existen- za.

3. La solidaritad decida

Ina politica d'egualitad e da justia da- venta concreta sch'ella sa basa sin dretg solidar e sch'ella sviluppa quel vinav- ant ed al cumpletescha. Dretg solidar pro- tegia ils pitschens e tegna en frain ils gronds. Il dretg vertent ha la tenden- za cuntraria da proteger ritgs dals povers. El garantesch dapli il possess che la vi- ta.

Solidaritad è la traducziun dal pled biblic «amur» e manegia la responsab- lidad per tuts, l'engaschament per ils dretgs ed ils interess dals auters, surtut dals pli debels.

Tgi che s'engascha per quests trais principis en la politica da migraziun sa dosta cunter l'instrumentalisaziun da la tema. La politica focussescha temas sin ils uschedits esters, sco sche quels fis- san ils oppressurs. Percunter èsi da pre- neder serius las temas dals umans «cun cumbatter mintga ingiustia sco er min- tga miseria corporala u spiertala e lur chaschun» (constituiziun da la baselgia

evangelica reformada dal chantun Berna). Uschia han las baselgias d'encler- lur incumbensa biblica.

Tgi che s'engascha per quests trais principis en la politica da migraziun accentuescha l'identitad multifara dals umans. Quai che vala sco identitad d'ina persuna, d'ina grupp u d'in pie- vel, sa mida cuntinuamain. Perquai na gida quai nagut da fixar umans sin ina identitad, saja quai ina naziunalitad, il status social u lur sex ed orientaziun sexuala. Medemamain èsi fauss da redu- cir umans sin lur identitad religiusa u d'als attribuir ina tala, sco che quai ca- pita al mument adina puspè visavi als muslims. En la perspectiva biblica è patri- a là nua ch'i regna justia. Identitad ha ina dimensiun comunabla, ella sa determescha tras las relaziuns envers auters.

Trais dretgs fundamentals d'ina nova politica da migraziun

Ils principis d'egualitad, justia e solida- ritad èn la basa dals dretgs umans. Las convenziuns dals dretgs umans da l'ONU sco part da l'entir dretg interna- zional (al qual er la Svizra s'obligescha en l'art. 5 da sia constituiziun) servan a la protecciun d'aspects fundamentals da la persuna umana e sia dignitad e valan per mintg'uman. Ellas protegian min- tga persuna surtut dal reschim despotic d'in stadi.

La Convenziun europeica dals dretgs umans ed il Tribunal europeic per dretgs umans èn in' enorma prestaziun giuridi- ca e civilisatorica. Las baselgias han da las defender cun tut lur sforzs.

Per ina nova politica da migraziun èn il dretg sin libertad dal domicil, il dretg sin asil ed il dretg sin la protec-

zion da las cundiziuns generalas d'exi- stenza decisivs. Quests dretgs funda- mentals che vegnan numnads en que- sta charta na pon dentant betg vegnir examinads separadamain. Tar els tut- gan il dretg sin cundecisiun, il dretg sin lavur, il dretg sin provediment da la sanadad e prestaziuns socialas, il dretg sin in alloschi adequat, il dretg sin sco- laziun, il dretg sin fundar ina famiglia e partenadi e la protecciun da quels, ed il dretg sin protecciun cunter discrimi- naziun.

1. Il dretg sin libertad dal domicil

En ina politica da migraziun che sa basa sin ils principis da l'egualitad, justia e solidaritad, stat il dretg fundamental sin libertad dal domicil en il center. Il dretg sin libertad dal domicil – che vala mundialmain – è la cundiziun che la migraziun er dals pitschens e periclitads possa capitar en dignitad. Migraziun na dastga betg pli vegnir criminalisada ed offaisa. En la tradiziun gidieu-cristiana datti schizunt insatge sco ina obligaziun a la migraziun sche quella signifitgescha l'emigraziun or da l'oppressiu.

Tar il dretg sin libertad dal domicil tutga in'obligaziun dals migrants: Els han d'acceptar e da respectar l'identitad multifara dals umans e da las societads, tar ils quals ed en las qualas els vegnan a star. Perquai sto il dretg sin libertad dal domicil per ils emigrants esser accom- pagnà d'ordinaziuns da protecciun effi- zientas per tschertas gruppas da la popu- laziun indigena (p. ex. gruppas pericli- tadas), sco tar l'access al martgà da lavur, tar ils salaris e las cundiziuns da lavur u tar la proprietad funsila.

2. Il dretg sin asil

Er sut la cundiziun d'in dretg general sin libertad dal domicil dovra quai in bun dretg sin asil – surtut per proteger umans ch'èn crudads en miseria u ch'èn en maniera speziala offais u vulnerabels. Necessaria è er l'umanisaziun da la pra- tica d'asil sin tut ils levels. Er il dretg sin asil ha da correspunder als principis d'egualitad, justia e solidaritad.

Or da vista biblica teologica deriva il dretg sin asil da la preferenza da Dieu per ils exclus. El exprima «che la ferme- za dal pievel sa mesira vi dal bainstar dals flavivels» (preamble da la constitu- zion federala).

3. Il dretg sin protecciun da l'existenza

La resposta sin la globalisaziun dal fe- nomen da la migraziun è la globalisa-

zion da la justia. I sto vegnir svilup- pada e realisada ina politica globala, surtut ina politica d'economia ed ina collavuraziun internaziunala ch'elimi- nescha vi pli ils motivs che sforzan umans e pievels entirs da bandunar lur pajais.

Mintg'uman ha il dretg fundamental sin in'existenza degna e segira là nua ch'el viva. Per quai èsi da rinforzar ils moviments e las organisaziuns civilas e socialas che s'engaschan per ils dretgs umans, per la pasch e per l'integritad da la creaziun.

Giustia signifitgescha ord vista bibli- ca surtut la protecciun da l'existenza da tuts.

Cultura da bainvegni

Principis e dretgs fundamentals èn im- purtants. Els pon dentant s'extender plainamain be sch'els survegnan quasi «in'olma». Ina cultura da bainvegni per emigrants è la basa politica per la nova politica da migraziun. Migrants vegnan bainvegnids en il pajais d'immigraziun Svizra ch'è superbia da sia tradiziun mul- ti linguistica e da si' istorgia integrativa democratica. Las baselgias, lur ovras d'agid, raspadas e gruppas sco er singulas persunas engaschadas han ina lunga tra- diziun ed experientscha cun l'ospitalitad. Quella èsi d'appligiar per consolidar ina cultura da bainvegni extaisa, visibla e vi- venta. Ella pussiblescha che immi- grants ed indigens possian ensemen e cun ils medems dretgs furmar il preschent e planisar l'avegnir.

www.migrationscharta

Charta da migraziun edida da teologs sviz- zers en vista al problem actual da la migra- zion da massa.

En rotschas bandunan ils fugitivs lur pajais d'origin a la tschertga d'ina nova patria.